

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA



Any 5.—Núm. 215.—Dissapte 24 de Septembre de 1904

LO QUE VOLÈM

«Volèm la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volèm Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volèm que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls plets y causas: volèm ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volèm, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exerci espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

A los catalanistas (*)

Excmo. Sr. D. Alberto Rusiñol

Mi querido amigo: En mi última carta afirmaba, separándome de la opinión del Sr. D. Miguel S. Oliver, que el llamado «catalanismo expectante» de hecho no existe en nuestra tierra, ni mucho menos la «masa neutra», tan traída y llevada por los desorientados políticos de la corte y por la prensa anti-regional. El verdadero catalanismo no ha sido ni será nunca expectante, sino ejecutivo y tenaz; ha nacido de la entraña del pueblo y marcha sin vacilaciones, sin temores, sin desmayos ni flaquezas, frente a frente del poder central y dirigido por los intelectuales, para iniciar la única idea y la única solución de la regeneración de España.

Maragall, Miguel S. Oliver y el *Diario de Barcelona* se equivocan lastimosamente cuando hablan de no sé qué *catalanismo expectante y neutro*. No; en Cataluña no hay masas neutras. Estas sólo pueden subsistir en aquellos pueblos adormecidos y atrofiados que han perdido la conciencia refleja de su personalidad y que desconocen los derechos y los deberes de la ciudadanía. Por esto en la región catalana serán siempre de suma trascendencia todas las cuestiones sociales, administrativas y políticas, provocadas por los desaciertos y torpezas de poder central.

En Cataluña, a diferencia de no pocas regiones castilianas y levantinas, existe entre sus habitantes verdadera solidaridad de ideas, sentimientos y aspiraciones encaminadas a la consecución de un fin: la autonomía de la región. El error gravísimo de los políticos centralistas ha consistido precisamente en el desconocimiento de estas diferencias substanciales. Han medido por un mismo rasero a todas las provincias y regiones hispanas, sin apreciar la enorme distancia que las separa y el abismo infranqueable que las divide. En Cataluña mismo ha ocurrido un fenómeno histórico y secular, en el que muy pocos han fijado su atención. Durante más de tres siglos consecutivos ha querido *castellanizarse*, ha hecho constantes esfuerzos para *castellanizarse*, y no ha podido conseguirlo ni lo conseguirá jamás; porque la Naturaleza y el atavismo de nuestra raza, más sabios que los hombres y que esos códigos niveladores emanados del poder central, arrojados un lustro y otro lustro sobre la conciencia catalana, han anulado virtualmente todas las leyes exóticas en nuestra tierra.

No olviden los políticos centralistas a *outrance* que España es un verdadero mosaico de razas y pueblos distintos, de provincias adelantadísimas y comarcas pobres y atrasadas, de ciudades mercantiles, industriales, de febril actividad, y de otras que yacen en la pobreza, en la inacción y en la muerte. Ahora bien: a una nación constituida con tan heterogéneos y diversos elementos, ¿se la puede regir con una misma ley municipal, con un mismo código, con un mismo fuero y con una misma franquicia?... No, y mil veces no; porque si es tan cierto como rudimentario que las leyes arrancan de las necesidades de los pueblos, de sus creencias, de sus preocupaciones y de su especial idiosincrasia, en España han debido implantarse leyes radicales de honda trascendencia administrativa y desligadas de las trabas, argucias y epiqueyas impuestas al Concejo y a la Diputación por el caciquismo político y por la oratoria del Parlamento. Entiendo, además, que para todo país bien gobernado debe procurarse primero lo necesario, después lo útil y luego lo deleitable.

(*) Es de ver gust que reproduzim aquest article que publica'l respectable P. Font, en lo tercer número de la lluida revista *España y América*.

Esto lo comprende todo hombre de sentido común. Pues bien: hace tiempo, y más aún desde nuestros desastres coloniales (de que hablaré en otras cartas muy extensamente por lo que afecta a Cataluña), que nadie se acuerda, a lo menos en Madrid, de lo necesario y substancial de la Patria común. Los pocos políticos de buena fe que anhelan la reconstitución hispana y hacen esfuerzos supremos para que ese pobre Lázaro levante la cabeza desde el fondo de su sepulcro, ven constantemente disipadas sus ilusiones, burlados sus deseos y deshecha y rota su fatigosa labor en manos de sus francos ó solapados enemigos; y conste aquí que no me refiero a ninguna personalidad determinada. Yo respeto y respetaré siempre a las personas, pero he sostenido en elevadas esferas y sostendré siempre en todas partes que el verdadero regionalismo no debe ser esclavo, sino señor y soberano de todos los políticos y de todos los gobiernos. Y esta idea, separándome en absoluto del criterio del *Diario de Barcelona*, es para mí la fundamental, la patriótica, la única que puede regenerar la Patria común. El regionalismo no está subordinado a ninguna forma de gobierno: sépanlo los castellanos y las demás regiones de España... ¿Implica esto la rebeldía, la insubordinación, la protesta constante contra todo poder constituido, el rompimiento de la unidad nacional, de que nos hablan un día y otro día los periódicos de Madrid? No, y mil veces no: asunto es este también que merece tratarse con la debida extensión.

Siguiendo mi anterior idea, diré que hoy, cuando la mayor parte de las regiones han caído en un estado lamentable de atonía y postración moral; cuando se encuentran desorientadas y aturdidas con los últimos golpes de nuestras tremendas desgracias y no ven en el horizonte un punto de esperanza, Cataluña resurge potente y vigorosa, se da cuenta de su pasado, quiere vivir nueva vida de progreso y libertad, reconcentra todas sus fuerzas dentro de su conciencia jurídica y personal, y descubre campos vastísimos de un próximo y venturoso porvenir. A lo menos, y nadie podrá negarlo, Cataluña vive, Cataluña se mueve, Cataluña se agita; las demás regiones, en su mayor parte, están insensibles, parálíticas y muertas. Y es que la vida moderna está desparramada y palpitante en la periferia de España: en su corazón, en lo más íntimo de su ser, si Dios no hace un milagro, acabará por perder el débil pulso que no encontraba el gran fracasado político, cuando oficiando de Galeno se separó de la cabecera del moribundo, retirándose entristecido y mohino a la tranquilidad del hogar.

El pueblo castellano—que es el más pobre, pudiendo ser el más rico de España—noble, honrado y sufrido, es el peor tratado por sus caciques regionales y por el poder central. Y es tanto más digno de conmiseración, cuanto se ve más privado de defensa, por no tener conocimiento de la fuerza irresistible de la asociación y de la solidaridad de las ideas. Se le ha mantenido hasta ahora aislado y como embrutecido, para que no se diese cuenta de su triste situación y no sacudiese el yugo que le oprime. Pero los políticos y caciques castellanos han hecho algo más criminal todavía: han procurado maquieveladamente, y por todos los medios imaginables, inculcar en su alma honrada, sencilla y generosa, odio inextinguible y profundo a Cataluña, motejándola de rebelde, de separatista, de enemiga de la Patria común, cuando precisamente Cataluña trabaja con una tenacidad y constancia rayana en el frenesí para despertar a las dormidas regiones y buscar para todas ellas lo que quiere para sí misma. No; Cataluña no odia a Castilla, ni a Aragón, Andalucía y demás pro-

vincias españolas; quiere únicamente que el movimiento viril, creciente y arrollador de sus propias energías, sea secundado por las demás regiones y barra por completo de los corrompidos centros administrativos a los vidiores de oficio, a los políticos fracasados y a esa turbamulta de caciques, protegidos más ó menos ostensiblemente por todos los jefes de partido, y que han convertido a España en campo de Agramante de odios personales, de corruptelas burocráticas y de insaciables concupiscencias, sin realizar un sólo pensamiento regenerador ni una idea fecunda para el porvenir de la Patria. Venga la *revolución desde arriba*, el *descuaje* del caciquismo, cualquier cosa que ponga a nuestra desdichada España en vías de salvación.

¿Qué han hecho nuestros hombres de Estado, nuestros grandes políticos durante la Restauración borbónica? Desde el fallecimiento de Alfonso XII, Cánovas y Sagasta fueron los dos únicos y grandes ejes sobre que han girado, hasta el presente, todos los hombres de gobierno, todas las pasiones políticas y todos los partidos. Hasta la muerte de estos dos personajes había habido bastante cohesión de ideas entre los partidos que tomaron la alternativa del gobierno de la Nación, cumpliendo uno y otro el pacto ó promesa formulada, puede decirse, ante el cadáver caliente del joven Rey. Cánovas y Sagasta hicieron algo más: supieron guardar toda clase de consideraciones a la Regencia, la más larga de la historia de España; mantuvieron a raya, hasta pocos años antes de morir, a sus de-rechas é izquierdas turbulentas; hicieron daño inmenso, apoyándose en valiosos elementos, a los restos del gran partido tradicionalista; enfrenaron las aspiraciones republicanas y mantuvieron adormecidos y desorientados a los socialistas; halagaron al ejército y a la *intangible* marina; y con una de cal y otra de arena fueron soslayando todos los grandes problemas nacionales, sin dar solución a ninguno. Total, que no reconstituyeron nada, que hicieron una política colonial torpe y funestísima, a pesar de lo cual, Cánovas y Sagasta fueron los dos hombres más grandes y más hábiles que ha tenido España en la época actual.

¿Qué ha sucedido después de la muerte de Cánovas y Sagasta? Todo el mundo lo sabe. Los conservadores están deshechos, y aunque aparenten otra cosa, viven en latente guerra civil. Los liberales, más deshechos todavía, únicamente podrán hacer algo si dejan aparte rencillas personales y gubernamentales, concupiscencias. Los republicanos, exceptuando Melquiades Alvarez, Muro, Azcárate y algunos otros de sentido común, están poseídos de un vértigo revolucionario y jacobino que los hará víctimas del desprecio de los socialistas ó de los furiosos del anarquismo. Pronto terminarán las *imperioceras vacaciones* del estío. ¿Y qué sucederá?... Pues nada bueno para España, hazmerreír de las naciones europeas y objeto para todas ellas del desprecio ó de la conmiseración. Ved, si no, cómo todos los partidos preparan sus huestes y afilan sus armas; ved cómo se mueven, cómo se agitan clericales y anticlericales, liberales y conservadores, demócratas y republicanos, ácratas y socialistas. Todos resultarán una misma cosa y nadie aportará un grano de arena para la reconstitución del edificio nacional.

Tengo la convicción íntima que ni la industria, ni el comercio, ni la agricultura, ni la enseñanza popular y técnica, ni las escuelas de aplicación, ni la canalización de los ríos y pantanos, ni las vías secundarias, ni los trabajos de comercio, ni las zonas neutrales, ni el fomento de la arruinada marina mercante, ni los derechos diferenciales de bandera, ni nada, en una palabra, de lo que impor-

ta a las regiones hispanas, será objeto de la discusión sesuda y mesurada de los Padres conscriptos del templo en nuestras leyes. Y ante esta perspectiva, ¿no han de abrir los ojos los regionalistas? ¿No habrán de proseguir con más tenacidad que nunca su propaganda salvadora? ¿No habrán de buscar un medio para unirse como un sólo hombre, maldecir de toda política que no sea regional y preparar una pronta restauración de la Patria común? Si; los catalanistas, á despecho de todos los manejos é intrigas del poder central se unirán, mejor dicho, están unidos y han constituido ya el bloque formidable que ha de poner muy pronto en una terrible disyuntiva al Parlamento y a los poderes de la Nación.

De este punto trascendental trataré en la siguiente carta su affmo. y s. s. q. b. s. m.

FR. SALVADOR FONT,
Agustino.

“NITCHEVO!”

Ab motiu de la guerra rus-japonesa, gairebé tots los periòdichs d'aquesta localitat s'han vingut ocupant de las operacions militars que's realisan en l'Extrem Est del gran continent asiàtic. La major part d'ells, han anat publicant articles y més articles en unas ocasiones tan particulars, que no sembla sino que la fatalitat ha sigut la que ha anat guiant la destra dels articulistas y'ls ha tocat lo nervi guerrer en lo precis moment en que'l telégraf, ab son brutal laconisme, havia de desmentir sas afirmacions.

Sembla, verament, que tots ells hagin anat esperant la fetxa oportuna para publicar llurs sentencias, quan arribavan las novas d'algun desastre rus. Lo seu crit de *Delenda est Japon*, sempre era contestat per una victoria japonesa, alguna reventada moscovita.

Tenim presents, encara, uns articles publicats en la difunta *Opinion* que, si si mal no recordem, s'intitulavan *No se pegarán*, coincidint ab la declaració de guerra y la primera esbotzada d'una porció de barcos russos a Port-Arthur. Venia, després, l'*Heraldo*, posant de volta y mitja al pobre Kuroki, y *catálo* vencedor al Yalú. Seguí *La Cruz* emprenentse las també pel seu compte contra'ls pobrets Nippons, y pataplúm, nova derrota moscovita a Volfangu. Idèntichs fenòmens, diguem coincidencias, s'han reproduit ab lo de Liao-Yang, los desastres navals de las esquadras moscovitas, etc., etc.

Iguals causas produeixen iguals efectos. Inmens concert d'alabansas a Kuropatkin? preparèmse, donchs, a llegir quelcom de desgraciad a Mukden.

Ara li ha tocat lo torn al *Decano* y son inspirador, son propietari, és qui ha pres la ploma para ilustrarnos sobre tan palpitant assumpto. La seva tesis és la de sempre: lo peix gròs se ha de menjar al peix petit; ergo, Russia, que és més gran, ha de vencer al Japó, que és més diminut.

Y saben, nostres lectors, quina és la manera de vencer als japonesos, segons opinió del senyor marquès de Mariana? Donchs sí, los russos guanyarán fentse batre pels japonesos: aixís, tal com suena.

Kuropatkin tiene un plan; aquesta és la frase que chorejan tots a l'uníson. Un plan que consisteix, senzillament, en rebre sempre y en anar sempre enrrera: *Kuropatkin* tiene un plan! com si diguessim *Barba-Azul* tiene un cañón!

Y qué tontos són aquests japonesos, que no saben veure lo que tots, aquí, veyem tan clar! Com no comprenen que això d'anar sempre derrotant a l'enemich, obligantlo a abandonar, l'una després de l'altra, todas las plassas que havia anat fortificant, és, indubtablement, un erro crassísim, una terrible tonteria! Com no

se'n han fet càrrech de que pera assegurar l'èxit d'una campanya, lo natural, lo lògich, és procurar que'l adversari xafi, esguerrí, aniquili los propis regiments y baterías?

Pobres nippons!, casi que'ns veyem temptats d'enviarlos algunas adverencias en aquest sentit.

La cosa no pot ésser més clara, segons lo distingit firmant de l'article intitulat *Nitchevo*. En Kuropatkin batut, abandonadas todas las posiciones, Port-Arthur perdut y son exercit en retirada per invernar a Karbin o més al Nort, no ho sabem ahont, estarà en disposició d'empendre una decisiva campanya la primavera vinent ab un milió d'homes que haurán, sens dubte, baixat del cel; y la esquadra del Báltich, una especie de esquadra fantasma, ajudarà eficazment las operaciones que tindrán lloch a 7 o 800 kilòmetres de la costa, suposant, lo que és molt suposar, que Port-Arthur y Vladivostok puguin servir de centres de refugi.

Allavors, los desgraciats japonesos, dessangrats, sense medis de refer sos contingents, sense diners, sense oficials, sense canóns, sense instrucció de cap mena, però vencedors en tota la línia, serán forsosament aniquilats.

Perquè és clar que una nació, com lo Japó, de 44 milions d'habitants, y que, per consegüent, deu comptar tots los anys, sense cridar quintas passadas, un allistament de 300.000 homes quan menys, ab aquests 300 mil homes y marina de sobras para transportarlos, no tindrà medi de refer las pèrduas que pugui haver sofert... Naturalment que disposant de tots aquests medis ab una mar complertament lliure y tota la Manxuria ocupada militarment, no és tan fácil d'efectuar aquestas operaciones com, no disposant més que d'un camí de ferro de via única, imperfecta, que atravessa terras infestadas d'enemichs y plè d'entrebanchs de tota mena, ab un Baikal inmens que'l trenca y per lo que han de passar, a més, tota mena de municions de boca y guerra, malalts, bestias y personas, y ab una extensió de kilòmetres que's compta per mils....

Y sempre la mateixa idea, la mateixa mania! La Russia és inmensa, lo Japó és petit. Com si l'istoria no n'estés plena d'exemples que demostren lo contrari.

Fixèmse ab las guerras mèdicas. No tenim més que obrir una historia de Grecia qualsevolga y veurèm uns quants mils grechs batent als innombrables exercits de Zernés y de Dari. Venen després las conquestas del macedoni, manats per Alexandre Magne: uns quants millers d'homes aniquilant a milions. Segueixen los Romans que's feren amos y senyors del món conegut. Recordem las llegendarias expedicions de catalans y aragonesos a Orient; la conquesta de Mèxich per Hernán Cortés; los francesos, baix Napoleó I, fentse amos de Europa... Són tants y tants los exemples, que's poden anar trobant, que no creyem necessari citar-ne més pera demostrar que aquest antich adagi: *lo peix gròs se menja'l petit* no és un axioma, ni de bon tròs.

Y, al cap de vall, volguer sentar com cosa indiscutible que'l Japó sia un peix petit, no deix d'ésser una de las ideas més ridicolas que's puguin fer volar. Una nació que posseix actualment los acorassats de més tonelatge que's coneixen, que té ordenada la construcció d'uns altres que serán també's més grossos que hi haurá, y que posa en moviment de 5 a 600.000 homes y tants centenars de canóns; no és mala nació *petita*.

Si bé tots los crítichs d'aquestas encontradas están unànims en que'l resultat final ha d'ésser favorable als russos, no existeix, en cambi, la mateixa uniformitat de parers respecte als judicis que van formant dels exercits beligerants. Hi ha, per exemple, una disconformitat de criteri entre l'*Heraldo* y'l *Decano*, que no

sabem pas com se pot compaginar. Diu lo senyor marquès de Marianao que per l'Abri de l'any vinent los russos tindran ja apunt un milió de homes, y com aquests han de vindre, precisament, pel transiberià, no sabem pas com s'ho arreglarà'l que del partit liberal d'aquesta provincia pera portarhi tantissima de gent a la Manxuria. Lo simpàtic col·laborador militar de l'*Heraldo* diu y ho ha ja repetit variats vegades, y ab això estem completament d'acort ab ell, que'l ferro-carril no pot transportar més que uns 18 mil homes al més. L'aritmètica que havem après y que deu ésser la mateixa que deu usar l'articulista del *Diario*, no'ns dona ab sis o set mesos aquesta immensa xifra d'un milió d'homes.

Diu l'un que la mobilitat de las columnas japonesas és extraordinària; l'altre que'ls nippons van a pas de tortuga; que l'exèrcit japonès posseïx una organització maravellosa; que l'exèrcit rus té pitjors homes, pitjor armament, pitjor tàctica.... Senyors, en què quedem?

Aquests días los nostres crítichs han tornat a ocupàrsen de las cosas de la guerra. Ay! pobres russos! Que's preparin a rebre de debò.

Això sí, després de las tundas ben probables que's van preparant, los moscovitas la podran tornar a pronunciar la frase com el mismo terrible laconismo: «Ni tchevo» (res hi fa); com que, finalment, ha d'ésser nostra la victoria; d'aquells maleits micos japonesos no'ls hi ha de quedar ni las ganas de fer ganyas!

UN COL·LABORADOR PAISÀ.

La marina romana y las farolas

II Y DARRER

L'inmens comers de Roma estava casi abandonat a las depredacions dels piratas y corsaris que per tot arreu apareixian. Sylla ja feu quelcom pera fer revivre la flota romana, mes los mars no varen poguer ésser netejats fins l'any 67 (A. J. C.) Fou allavors que Pompey va destruir tretze cents corsaris y'n capturà quatre cents, mentres que's mataren deu mil piratas y se'n capturaren vint mil. Baix los emperadors una flota, relativament petita, suplia a todas las necessitats d'un imperi que no tenia rival. Aquest tenia estacions permanents a Ravenna y a Missenima y flotas auxiliars operavan per las costas de Britannia, Provensa, Rhin, Danubi, Euxin, Eufrat, Aquilea y Alexandria... Aquests esquadrons de vaixells triemes ben lleugers bastavan pera la seguretat de las comunicacions marítimes.

Los perills de la navegació devian, forsosament, tenirlos ben presents los romans, y las senyals de mar havian d'ésser una necessitat pera un poble marítim y la construcció de tota mena de farolas va ésser sempre de la competència del poder públich, lo mateix que passa, actualment, en lo món civilisat. Es ben escàs lo que sabem de las farolas del temps antich; respecte de las senyals marítimes que usavan los cartagineses en sa gran època de comers y guerras, no'n sabem res. Homer menciona l'ús de fogueras pera guiar als mariners y està fóra de dubte que'ls primers fars foren d'aquest sistema y que'ls fars costers dels temps moderns no són més que reminiscencias dels fars del temps de l'antigor.

Lo sistema de telegrafiar per medi de llums de farolas al través d'inmensas distancias marítimes y terrestres era molt usat antigament; car desde'ls confins de la Syria se comunicavan ab los fars del Bosfor y és clar que las farolas no són més que una conseqüència d'aquesta manera d'entendre's.

D'aquellas antigas èpocas ne tenim encara recorts certs y històrics y a més vestigis indubtables en molts llocs de farolas, molts d'ellas monumentals. Una de las set maravellas del temps antich era'l Far d'Alexandria; una torra de marbre blanch, d'una alsada considerable, que fou construïda pera iluminar l'entrada del port d'Alexandria sobre uns rocam de l'illa de Pharos per Sostrat de Cnidos l'any 270 (D. J. C.) en temps de Ptolomeu Filadelf y que costà vuitcents talents.

Tant colossal monument fou enderrocat per un terratrèmol l'any 1303; era'l prototip de las casas de llum del temps antich. Lo doctor Ely nos parla d'unas nou farolas de l'Europa oriental, de las que se'n guarda encara memoria: Ostia, Ravenna, Caprea, Messina, Alexandria, Constantinopla y Pireu.

Quan los romans foren senyors de las costas occidentals de l'Atlàntich, probaren d'iluminar aquellas costas perillosas per ahont anavan y venian

forsa vaixells de guerra y de comers y que novas possibilitats d'ulteriors conquestas feyan entreveure nous perills, novas complicacions per aquells paisos desconeguts. Són d'aquella fetxa la «Torre Augusta de Hércules a la Corunya; la «Turrus ordens», o turrus ordensis», una possible variant de *Turrus ardens* o torra ardent, a Boulogne y que fou destruïda en 1644. Era una torra de vuit costats y de 124 peus d'alsada y de dotze pisos disminuint gradualment; los mariners inglesos l'anomenavan «The Old Man», l'home vell. Se suposa que fou Caligula qui construí aquesta torra, puig se llegeix en manuscrits romans que aquest va edificar una torra que donés llum al Canal. A l'aquest mateix emperador s'atribueixen las duas torras bessonas romanas de Dover: una d'ellas prop del Castell, encara's conserva en pe. Vestigis de fars se veuen encara a Richborough y a Reedham, y que n'hi ha en nostras costas moltíssimas està fóra de dubte y fóra materia interessant pera'ls antiquaris locals l'anar cercant los trossos d'aquestas torras per las costas inglesas y irlandesas y allavors podria discutirse si aquests vestigis són o no procedents del temps romá y de l'Etat mitjà, quan, un moment, semblá que's tractava de fer revivre la construcció de farolas.

Ne son exemple d'aquest momentani renaixement las torras de vigia d'Aiguasmortas construïdas per Sant Lluís en lo segle XIII y Felip III y també per Carles VI en lo segle XIV; aixecantse, també, allavors, lo Fort de Sant Joan a Marsella y la torra de la Llanterna a la Rochelle. Lo Far de Gènova y l'esbelta torra de Cordonan devan de la boca del Garona en lo segle XVI, foren esforços de l'època del Renaixement pera ressucitar las glorias de l'Etat clàssica.

Lo doctor Ely ha demostrat que una torra-far de Garreg és romana contra las opinions dels que la volian mitj-eval y si aixís se segueix treballant, segurament que quedarà demostrat que si'ls romans sapigueren conquerir lo món per la forsa de son poder tan terrestre com marítim, demostraren que n'eran dignes d'ésser amos y senyors del món conegut, car, després de conquerirlo, sabian també guardarlo y conservarlo, preservant a sos súbdits dels perills que podian corrre en sos extensíssims dominis y especialment en sas costas tan dilatadas. (*)

The Spectator.
LONDON.

Alcoholisme

Desde las columnas de LO CAMP DE TARRAGONA me proposo tractar de l'alcoholisme, no com ho faria en una Revista Médica, o sigui baix un punt de vista purament científich, sino més aviat ab lo llenguatge usual, que estigui al alcans de todas las inteligencias, ja que'l meu propòsit és dirigir-me a la classe obrera per ésser la més castigada, la que fa més abús de l'alcohol, ignorant sens dubte'ls perills a que està exposada.

L'intoxicació per l'alcohol ha existit casi sempre en la societat, però no constituí cap perill social; mentres que comensant ja'l segle XIX s'ha desenrotllat notablement, creixent cada día més y més y fentse indispensable l'estudi del problema ab lo fi de posarhi remey.

Casi tots los individus que tenen la costún viciosa de pendres begudas alcohòlicas se creuen que, per ferne us a petites dosis no produexen perturbació de cap classe en los seus organismes. Entre aqueixos los que més abundan són los obrers mecànichs; la moderna industria exigeix dels obrers una suma de treball muscular, que de vegades arriba a un punt increïble, però en cambi la societat no'ls hi concedeix una compensació adequada, és a dir, una alimentació suficient, ni tampoch se tracta de cultivar la seva inteligencia, y per lo tant, no ha d'estranyar, que gran nombre de dits obrers, ignorant los perjudicis enormes que en los seus organismes produex l'alcohol, fassin us d'aital beguda, perquè de moment se senten bé, ja que l'alco-

(*) Llegim en lo número següent de la revista *The Spectator* una carta que diu aixís: «Molt senyor meu: en los jardins Crescent de Filey, hi ha cinch pedras sòcils plenas de figurats talladas, que's tenen per procedents d'una casa de llum romana. Foren trobadas al Spittle, un banch visible, quan la baixa mar en temps de primavera, a un costat de Filey Brig.—Son affim. S. S.»

Traduim aquesta carta que per més que cap importància tingui en si, nos mostra pràcticament la manera d'ésser d'aquell poble; un poble que llegeix, que's preocupa de tot lo de casa seva, tan de lo que's refereix a las necessitats de son còs com de lo que pot il·lustrar sa inteligencia... Exactament com a casa nostra.

N. DEL T.

hol, després d'haverse ingerit, produex una sensació d'energia y dona més forsa, causant una sensació de benestar general y despertant ademés l'inteligencia. Es per això que'ls afalaga tantíssim y prenen la copeta diàriament, en dejú molts vegades, y durant lo treball, surten del taller o fabrica pera tornarhi en algun establiment que sempre sol haverhi al devant o al costat de la fàbrica. Es tan considerable'l nombre d'obres de ciutats industrials atacats d'alcoholisme, que dintre de l'hospital de la Santa Creu de Barcelona, l'immensa majoria d'obres malalts presentan complicacions de naturalesa alcohòlica, com he comprovat.

Vaig a dedicar unas paraulas a la sintomatologia clínica de l'alcoholisme, als efectes que produex en l'organisme. L'intoxicació crònica pot donar lloch a enfermetats de l'aparell respiratori, del digestiu, del circulatori, a enfermetats del fetge, del ronyó y del cor y d'una manera predilecta obra sobre'l sistema nerviós, produint alteracions en la sensibilitat y en l'inteligencia: lo sentit del gust sol estar completament alterat, lo de la vista està debíl y de vegadas dona lloch a la ceguera.

Baix lo punt de vista social té una importància grandíssima; tot quant se vulgui dir resultaria poch. La casi totalitat d'aqueixos individus que abusan de begudas alcohòlicas, los veurèu demacrats, lo pel decaigut, lo front arrugat, la mirada gens expressiva; estan ademés encorvats, fiachs, en una paraula; estan fets uns vells, de tal manera, que als 40 anys sembla que'n tinguin 60. Las aptituds pera'l treball disminueixen, aixís com també disminueix la feconditat y la natalitat devan en los pobles en rahó inversa del gran abús de l'alcohol; la criminalitat aumenta y en las donas és causa d'una gran predisposició pel gastament.

L'herència per desgracia hi juga un paper molt important; afortunadament la feconditat és petita, però l'infant que neix viu, pesa menys, molts vegades neix prematurament, ab debilitat orgànica y una gran predisposició pel raquitisme, a trastorns gastro intestinals y més tart sol ésser tuberculós; de vegadas neix ab deformitats y ab certa tendència a beure alcohòlics quan és més gran, acumulantse en ell estigmas de degeneració.

Ara bé, enfront d'aqueixa calamitat social, no és necessari creuar-se'ls brassos y mirar indiferents de la manera com se desenrotlla aqueix problema que, com veyem, cada día va fent creixer més y més lo nombre de alcohòlics; sino que s'ha de fer quelcom y pràctic; propagar l'instrucció y l'educació del poble, no enganyarlo com fan certs vivedors a costa dels obrers que en nom de la falsa llibertat y de la mal entesa democracia, no serveixen pera altra cosa que per explotarlo pera poguer viure ab l'esquena dreta. Aquí a Espanya ademés de la propaganda que podria ferse en los meetings y'ls periòdichs, podrian fundarse las anomenadas *societats de templansa*, molt comuns a Inglaterra, Suïssa, Estats Units y en particular a Suecia y Noruega en que'l seu govern las hi ha prestat tot l'apoyo, material y moral, havent donat excelents resultats.

MODEST TOST Y PUNYET.

Septembre de 1904.

UNA HISTORIETA CURTA

Escenas de la vella Inglaterra

per GEORGE BARTRAM.—(The Bystander.—
Septembre 1904)

Y què ho era ben calorosa aquella tarde! Molt llunyana se sentia una tronada, presagi segur de malas venturas.

L'època és a mitjans del segle passat. L'escena a Gaphorp Crown, pels voltants de la vall de Culverton, població que's podia veure una milla més al Sud. Al costat oposat y cosa d'una milla, també, cap al Nort, als mateixos extrems de la vertent d'ovira Chawnbrook, la mala terra de pitjor anomenada, etern refugi de gent dolenta tota ella.

Y quin preciós llogaret no és Chawnbrook; los forasters no hi pendran may peu; no hi ha pas por. Quan sos habitants no tenen ningú de fóra pera maltractar, pera ferli la vida insuportable, s'entretenen en barallarse ells ab ells; únicament, com si diguessim, per amor a l'art.

Més d'una tercera part del personal de l'escola de Culverton s'està esperant al Gaphorp; tots són noys de deu a catorze anys, mitj amagats darrera d'una vorada de gargollers.

Una lluita té de tindre lloch aviat, aquella mateixa tarde, en aquei pa-

ratge, entre Ned Gawdon, lo ferrer de Chawnbrook, y'l litòich Stephen Groome de Culverton.

Tota la brivalla ho som d'aquest poble de Culverton, y és clar, que las nostras simpatias eran totas pera Stephen; mes nostras esperansas no hi estavan a la mateixa mida dels nostres desitjos; n'estavam ben segurs que no podia vencer.

No té cap probabilitat de victoria, deya Chess Burton, lo mellor y més forsat lluitador de la nostra colla, xicot robust, d'un cabell curt y revés, de punys ben pesants y ab un nas que aixamplantse per demunt sas galts li donava una aparença de mico. Son contrincant, en Gawdon, no'n tindrà per deu minuts, és tou com mástich y mancat de tota experiència.

—Me sembla, afegeix Dumpling Turner, que'ls de Chawnbrook no'l deixarian guanyar al Steve, encara que aquest ne fós capàs.

—Ca, noy, contesta en Chess, jugarán net. L'avi Vincent Ambory será present y árbitre y no permetrà cap malifeta.

Dick Holloway, un dels nostres, cridá de baix del camí.—Oh! noys, l'acompanyament d'en Gawdon se veu allá baix a Chawn. Mirèu, ja vé l'avi Ambory ab son carret y son poney y fins me sembla veure, al cap de vall, al Steve. Sí que ho és, no hi ha dubte. Apa, noys, ja és aquí, ja.

—Pobre Steve, diu lo Chess, ningú's trobaria a Culverton que volgués apostar a favor d'ell, ab la por que tenen tots de la bretolada de Chawn.

—Y perquè's barallan? se pot saber?—pregunta Dumpling.

—Tot és qüestió d'una mosseta, contestá l'altre, la filla de la vella Woodhouse, la portera de Wophan Crossin. Vaja una rucada d'armar tan de bullit per una xicota. Se comprèn que hi hagi rahons pels quartets, per unas copas; però, per una mala mossa, prou!

Tots se'm baixarem cap al camí pera veure arribar l'avi Vincent, lo personatge important del día. Aquest baixá de son carruatge ab tota la presopopeya y's quedá tranquilament mirant cap avall, mentres nosaltres s'agrupavam entorn d'ell reullantlo ab vera admiració.

Y com pateixo jo per lo Steve. Lo Steve, que tantas vegadas m'havia carregut demunt de sas espatllas; lo Steve, ab aquella cara de lluna quan fa'l plé, ab aquell parlar tan amable, dols de cor y fornit de membres. Com soch lo més cèbil y'l més personeta de tota la colla, me'n vaig dret a l'avi Vincent y cridantlo apart, plé de zel.

—Senyor Vincent, li dich a cau d'orella, que anèu a permetre que's barallin?

—Es clar que sí, noy.

—Que vos sembla que rebrá molt lo Steve?

L'avi Ambory m'esguarda carinyosament y'm diu:—Noy, si'm vols creure, vesten cap al bosch y passa la tarde esfullant nius. Sempre l'anirà mellor que presenciar la lluita. En quant a Steve, me sembla que li toca rebre de valent.

Tot avergonyit me vaig retirar, mes l'esperansa de que l'avi Vincent probaria d'arreglarlo no'm deixava. Me semblava que aquell home vell, ample d'espatllas, ab cara de lleó, de bon caracter, monarca sense corona, senyor omnipotent d'uns drets fóra de la llei y rey absolut en aquesta classe de desafios, no permetria que al pobre Steve li fessin massa fort. Procuo enterarme de quina mena d'home és l'avi Vincent. Me diuen que ha guanyat en todas sas topadas tingudas sempre en defensa dels febles y dels animalóns torturats; tots los busca-rahons respectavan son nom. Ma infantivola imaginació poch a poquet l'anava convertint en un serafí venjador: l'arcàngel Miquel ab calsas de cotonada y mitjons groixuts.

Se sent ja, pel camí, fort burgit del clavatejat de las sabatas; la colla de Gawdon és arribada ja, tot seguit entra dins la pista.

—Bon día, senyor Ambory.

L'avi Vincent inclina sa testa de lleó.

Ned Gawdon ab un mocador vermell de foch lligat al coll, s'estén demunt l'herba y's queda mirant tranquilament lo cel blau, mossegant un trossot de jonch. Porta bona gent, en sa companyia. Son germá Harry, de gestos violents, de llengua escandalosa; l'Slender Billy, l'home més terrible de tota l'encontrada, sempre disposat a batres per qualsevol motiu y ab qualsevol mena d'arma. Ab aquest n'hi van forsa d'altres tan dolents com ells.

—Ahont és aquell gallina de Steve? crida l'Harry Gawdon; potser sí que'ns en haurèm d'entornar, senyor Ambory, perquè'm sembla que aquell

mano deu estar amagat dessota'l devant de la seva mama.

—Que parlèu ab mi? pregunta Vincent.

—Es clar.

—Si tinguessiu modos, sabriau que a un árbitre no se li deuen fer preguntes. Pujèu dalt d'aquell turó y mirèu cap a Culverton. No m'estranyaria gens si veyèu al Steve venint cap aquí y, ben segur, que a n'ell no deuen seguirlo gent tan impolítica com vosaltres.

Un silenci desagradable va anar regnant per tota la concurrència fins que'l Stephen Groome aparegué, penjant de son bras esquerre una brusa y del dret un mal barret de palla. Sostenian sas calsas un fort correig de cuir que li voltava la cintura, completant sa indumentaria unas botas que pesavan ben bé deu lliuras cadascuna.

—Bon día, senyor Ambory, digué l'Steve saludant a l'avi.

L'Stephen reullá los de la colla de Chawn y sa cara's torná més vermella que'l foch.

—Camió de Culverton, lladrá'l Slender Billy, permetèume que'm tregui'l barret. D'ahont havèu tret aquestas sabatotas? Qui vos ha enviat cap aquí dalt?; com ho farèu pera tornar a casa, quan Neil vos haurá deixat com nou?

—No'n tindrà de ganas de tornar a casa, cridá'l jove Harry Gawdon. No n'hi han de carretons a Culverton? Ja me'n cuidaré jo de lo que resti de ell. Amunt, Ned, pelal y xafal; dexal a trossos y que sembli l'home de neu quan ve'l desglás.

L'Ambory cridá dos xiquets que s'empressan de baixar del turonet, portant un parell de ferradas que omplen de l'aigua que va rajant en petits filets prop de la pista escullida pel combat. Treu, després, duas esponjas d'una gran bossa quadrada que portava; ne fica una dins de cada galleja y las deixa una a cada costat del cercle de la lluita.

Mentrestant Gawdon y Steve s'esguardan.

—No vagis cremat, Steve, diu lo senyor Vincent. Tota la colla de Chawn fóra d'aquí. Com és que aquest xicot de Culverton no té ningú per ajudar. Hi ha algú de vosaltres que vulgui portarli aquest servey al Steve?

—No pas jo, contesta'l picador de terra, en Slender Billy. Perquè no se'n portava. Aquí tots som de Chawn.

—Deixèuho corre, senyor Ambory, digué'l Steve ab somris d'ignocent. Ja m'ajudaré jo mateix. Quan no pugui ja'm podèu considerar com batut.

—Molt bé, xicotot, digué en Vincent. Ara, tots apunt. Atenció; lluitèu ab tota decisió y que ningú se atreveixi a ficarse entre mitj.

Lo senyor Vincent Ambory se treu lo xiulet de plata.

—Ara, diu, y'l ressò distant del bosch de Gaphorp respòn: ara, ara, ara...

Los homes, nús fins a cintura avansan y's reullan.

Abdós, ben formats, semblan més homes mitj despulats que abans, vestits.

Gawdon té un coll explèndit, ferm com lo d'un bou; sos brassos llarchs són tot ossos y nirvis; alt y de bon pès; sas camas ben plantadas y esprimatxadas; sos peus pasmosament lleugers. N'és ja a son vigèssim combat: un gat vell.

L'Steve és nou en la ciencia de boxar. Es més baix y pesa menys. Son coll és curt; son cap, rodó, enquadra una cara rojenca y estrafalaria, cayent, sense cap gracia, dret demunt de son bust. Sas camas doblas són un bon xich tortas y un bony de greix se va dibuixant demunt de sa cintura. Los peus són pesats y'ls camal's de son pantalo grosser dificultan forsa sos moviments. Respecte a sa forsa, no ofereix cap dubte; sos brassos són tremendos y sos punys de color cremat semblan de bronzo. Té'l pit, los lloms propis d'un Hércul de veritat; sembla capàs de tragar mitja tonelada.

Un silenci sepulcral regna arreu y's pot sentir perfectament lo soroll de l'herba xafada per las petjadas dels espectadors.

Tinch lo cor a la boca y unas llagrims, ben saladas, m'estàn cremant las galts. Ma respiració, ma vista, me fan falta després d'oír un cop terrible, seguit d'un hurrah triumfant dels de la colla de Chawn.

(Acabara)

Comentaris

Com més adèm...

Llegim en los diaris d'aquesta ciutat del dimars:

«Por el Gobierno civil se nos facilitó una copia del siguiente telegrama»

Xocolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fàbrica pera complaure a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los clients hi trovaran surtit de lotas las classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí. Lo dipòsit està instalat en lo **Colmado Pelayo**, Rambla de Canaletas. 9, Barcelona.

«Madrid 19, 22'10.
Ministro Gobernación á Gobernador civil.
Por analogía puede aplicarse á tatonas Tarragona y Tortosa disposición 6.ª bando Alcaaldia Madrid.»

De manera que anem avensant tant en lo camí de la descentralisació que fins a Tarragona y Tortosa tenim que regirnos pels bandols de l'Alcaaldia de Madrid.

Fins ara tenim que llegir la *Gaceta de Madrid* y alguna que altra vegada'l *Boletín oficial* de la provincia pera evitar gangas com las que vé repartint l'insigne Requena ab los censals; mes d'aquí en endavant caldrá que'ns procurém l'extracte de las sessions del Ajuntament de Madrid, o por lo menys copia dels seus bandols, perquè d'altre modo ab telegramas com lo transcrit, nos quedarem per complet a las foscas.

Preguntin a qualsevol forner lo que deya la *disposició 6.ª Alcaaldia Madrid* y's convencerán que s'han quedat tan a las foscas con abans de conèixer lo telegrama del Ministre de la Gobernación.

Res, que la mania de la conformitat los hi fa perdre la xaveta a la gent de Madrid. La mateixa lley del descans dominical, en lo fons bona, resulta per son uniformisme inaplicable en molts ocasions. Y això succeeix perquè a Madrid no veuen altres establiments que'ls de la Cort y's creuen que tot és igual; aixís no comprenen que de las tabernas y pastisseries de la capital d'Espanya a las de Tarragona, per exemple, hi va la mateixa diferencia que d'un xulo dels barris baixos a un sobri pagés catalá.

Y com aquesta diferencia no s'ha tingut en compte, lo que a Castella és lògic, aquí resulta un absurd.

Unions

Los treballs de reconcentració dels múltiples liberals están molt adelantats segons diuen las çarreras informacions.

En Canalejas, un dels més afamats liberals, no hi posa cap entrebanch. Per ell, las personalitats res signifiquen, tot és qüestió de principis y..... de postres.

Per lo dels principis no será fácil que's barallin; respecte als postres ja no ho assègurariam tant. N'hi han tanta varietat y tots són tan dolsets, que vaja, me vull creure que no hi faltaran dificultats.

Aquí, tot és al revés, tot és qüestió de personalitats, perquè'ls principis vagin a saber ahont varen comensar. Per molt que arribin a unir-se y a reunir-se a Madrid, lo que és auí a Tarragona se'ns figura que no hi haurá prou goma pera poguer ajuntar tantas parts aliquotas.

Del descans

Lo't toch y qu's enfurimat que está lo *Decano* ab aquells peixos del nostre batlle.

Que si eran del diumenge, que si eran del dilluns, que si eran del dimars... No se l'hi ha girat poca feyna!

De totas maneres és molt d'agrair lo que fa. Això del descans dominical és una disposició que aquí, a Tarragona, afavoreix molt y dintre de poch si's continúa portat ab lo furor terrible que van comensant totas las autoritats en ferlo cumplir, veurém tancadas del tot las portas de bon munt d'establiments que farán un descans més que dominical: lo descans etern.

Per això, sens dubte, hi pren tant empenyo lo *Diario* en ferlo cumplir aquest reglament.

Perquè, seguint la costum de defensar tot lo dolent, és clar, també té de rompre llansas per una cosa que'ns ha de perjudicar forosament.

No's vagin a creure, per això, que nosaltres siguem enemics d'aquesta lley. No'n som. Lo que no podem apropar, de cap de las maneres, és lo ridicol que resulta'l sistema de ferlo cumplir aquest descans dominical.

Aquestas portas mitj tancadas; aquestas habitacions que s'oviran desde'l carrer iluminadas al bò del dia; aquestes vehins, que tenen tant de drets com los demés, a poguer gosar de la llum del dia y aire vivificant, obligats a viure mitj a las foscas; aquestas tabernas, impossibilitadas de vendre l'únic dia en que poden

contar pera fer calaix, etc. etc., ho están cridant a plens pulmóns que això no pot ésser, que això no és lliberal, que això no és propi dels primers anys del segle vint.

Es absolutament necessari que's busqui una manera de normalisar l'aplicació d'aquesta lley, que és atentatoria a la llibertat.

Ya ho han vist. La lley del descans dominical s'ha portat a Tarragona a la punta de l'espasa.

Fa dos diumenges que la ciutat sembla una població en estat de siti, quand lo vehinat tement un esvalot, a cada instant, tracta de defensar los vidres dels aparadors d'una probable pedregada.

No ha vingut malament pera recordar aquells antichs temps de las revolucions. Oh!, y que, per cert, lo primer diumenge, varem tindre una agradabilísima sorpresa al sortir al carrer y veure tot aquell conjunt que denotava quelcom d'anormal.

Lo primer que se'n va ocorrer..... ¿que han cremat las casillas?, ¿que ja no hi ha consums?, ¿que ja som a Xausa?

Després ja hi caiguerem quan se'n adonarem que'ls municipals aquell dia trevallaven de valent. Los pagats pel poble se dedicaven ab una activitat, ben poch acostumada en ells, a fer cumplir a tothom, amenant ab multas y més multas als pobres tenders que no hi venían gaire bé a tancar-se a casa y a tindre d'encendre lo gas en plé dia.

Valgam Déu, que això passi després d'haber fet la revolució de Septiembre!

ORFEÓ TARRAGONI

Per primera vegada despusair entoná sos cants en nostra «Associació» l'institució coral quin nom va a la capsalera, y al fer la seva aparició ha procurat nodrirse d'aquells elements que avuy van sent una exigencia pera que arribi a prosperar una societat de semblant mena.

Ab lo concert que la nit de Santa Tecla doná en nostre Centre l'«Orfeó» hem pogut gaudir los tarragonins las primicias del continuat esforç y coratjosa embranzida que ha prés la simpática y patriótica institució y que deixa entreveure pera temps no llunyan l'assoliment de grans èxits y motius de satisfacció pera l'art y pera Tarragona.

En poch més d'un any que compta l'«Orfeó», dirigit per son infatigable mestre l'aventatjat jove, distingit deixeble de l'Ateneu, en J. Sentís, nos ha pogut oferir un programa escullidíssim, compost de vuit números, ab pessas tan dificilas com «Lo pardal» y «Lo testament d'Amelia» y d'altres tan sentidas com «L'emigrant» que cantaren ab una afinació y sentiment que causá a tots molt agradable sorpresa, mereixent los honors de repetició casi totas las pessas, sobre tot «Lo rossinyol», que demanat a instancies del públich, fou interpretat admirablement, entrant al fons de l'ànima aquellas notas tan delicadas com expressivas que integran dita composició.

Figurava en lo programa una pesa nova, lletra de nostre ben volgut company lo secretari de l'Associació en Bernabé Martí y música de l'esmentat Sr. Sentís, que despertava l'interès del públich, donchs era viu lodesitj de conèixerla y de aplaudirla ja que d'un y d'altre en teniam prou precedents pera suposar que ho farien molt bé. Y'l triomf se confirmá de plé.

La música és una obra de reduídas proporcions, però de tal intensitat d'expressió, que produeix un efecte durader y per demés agradable. La frescura de la melodia está evallorada per una armonisació intaxabla que encaixa perfectament ab la frescura de la lletra.

Per fi de festa y a prechs del públich se cantaren «Los Segadors», que foren escoltats a peu dret y quinas estrofas eran interrompudas per delirants aplausos.

A pesar de lo borrascosa que estava la nit, l'Associació Catalanista de Tarragona y sa comarca, se veje plena a vessar, de lo que n'ha d'estar enorgullit lo mestre Sr. Sentís, a qui endressém nostra més coral felicitació per lo grandió èxit obtingut, al ma-

teix temps que li dirigim un prech: que no'ns fassi esperar gaire pera donarnos la segona audició.

NOVAS

En lo valent setmanari catalanista *La Tralla* hi trobem la següent amonesta pel *Decano*:

«A Tarragona hi ha un diari que'n diuen *Diario de Tarragona*, que busca suscripcions entre'ls militars de la guarnició á cambi de dilshi alló molt sovint. Are ja té duas suscripcions sense comptar a la del director. Comptantli'n té tres...»

Donchs aquest diari escrit en castila barato ha gosat, ab vergonyosa cobardia, entelar l'honra dels coristas de l'Orfeó Catalá de Barcelona, publicant entre pullas insultas contra nostre estimat company *Lo Camp de Tarragona*, las següents ratllas:

«Sólo que al contratar al ciudadano ORFEÓ telegrafara al gobernador de Barcelona para que nos mandara algunos números de la secreta á fin de evitar ESCENAS DE ROBOS que algunos todavia RECUERDAN con verdadero dolor.»

No li hauriam dit res a ne'l *Diario de Tarragona* si no'ns hagués vingut lo desitj de posarlo a proba, á saber:

Lo *Diario de Tarragona* será un cobart, un llogut, un miserable calumniador si no esclareix lo solt que publicá, y que reproduhim, referent a l'Orfeó Catalá.

L'intenció d'ell es, com se veu, llessar l'anatema contra'ls honrats coristas de la primera Associació coral de Catalunya y la mellor de l'Estatal espanyol. Donchs si'ls senyors, o lo que siguin, del *Diario*, tenen lo valor de sos conviccions; que ho diguin clar.

Si aixís no ho fa, li repetim que li llessam a la cara'l títol de miserable calumniador.»

Tingui per segur lo nostre company que'l *Diario de Tarragona* restará mut, puig si bé'l seu desvergonyiment es gran, ningú l'ha guanyat en cobardia. ¿Com se comprendria si no, que hagués deixat sense resposta tot lo que li deyam en lo passat número y que ha sigut copiat y comentat ab fruició pels confreres locals l'*Heraldo* y'l *Diario del Comercio*?

Prometém no obstant que aquesta vegada'l *Decano* se'n recordará de la seva lleugeresa y s'haurá d'arrepentir més d'una y de duas vegadas de l'atach indecent, innoble y groller que dirigí a la primera institució musical de Catalunya. No li ha de valguer lo callar com esferehit de la propia desvergonya. En lo vinent número li contarem un *quento* que interessará de segur a tots los tarragonins y que ha de donar al *Decano* y als seus amichs més d'un disgust.

Lo certamen d'esgrima que en los salons del Círcul de Tarragona comensá lo dilluns prop-passat y va finir lo dijous, ha sigut una nota ben simpática.

En ell ha deixat ben sentada la seva fama ja ben coneguda de professor d'esgrima lo senyor Bonafont, que ha sapigut ensenyar aquest dificilíssim art d'una porció de joves entusiastas pera aquest sport, posantlos a una altura verament notable.

En la lluita de floret guanyaren los tres premis y la menció honorífica los següents tiradors que per ordre d'importancia aném a senyalar:

Sr. Sacanell, tinent d'infanteria; Sr. Morquillas, capitá del mateix còs; Sr. Tarín, del comers; Sr. Hernandez, tinent d'infanteria.

En la d'espasa: Sr. Morquillas, capitá d'infanteria; Sr. Sacanell, tinent del mateix còs; Sr. Grau, de Tarragona; Sr. Morquillas, tinent d'infanteria.

En la de sabre: Sr. Sacanell, tinent d'infanteria; Sr. Morquillas, tinent del mateix còs; Sr. Grau, de Tarragona; Sr. Tarín.

Lo jurat era presidit per lo coronel de la Reserva de Tarragona, Sr. Seco y actuava de jutje de camp lo capitá d'aquesta guarnició Sr. Betancour.

Havém llegit en lo *Diari de Vilanova y Geltrú* lo següent solt que ab gust transcribim per referirse a un distingit amich y colaborador.

«El jurado compuesto por las per-

sonalidades agrícolas siguientes: don Leoncio Soler y March, presidente de la Federación Agrícola Catalana Balear y diputado á Cortes por Manresa; D. José Zulueta y Gomis, presidente de la misma Federación Agrícola Catalana Balear y diputado á Cortes por Vilafranca del Panadés; D. Ignacio Girona y Vilanova, presidente del Instituto Agrícola Catalán de San Isidro; D. Manuel Marqués, vicepresidente del Fomento del Trabajo Nacional de Barcelona; D. Salvador Dacha, presidente de la Cámara oficial Agrícola del Vallés y don Francisco Javier Tobella y Arila, perito agrícola y director de la revista especializada *L'Art del Pagés*, ha adjudicado á nuestro distinguido amigo y estimado compatriota D. Teodoro Creus y Corominas el premio ofrecido por la Cámara oficial Agrícola del Vallés á la mejor memoria sobre los temas: «Asociación Agrícola; necesidad de la asociación; ventajas que reporta y puede reportar, conveniencia de que sea comarcal.»

Con especial gusto consignamos la noticia de esta distinción, otra más entre las muchas, honrosas y merecidas de que viene siendo objeto nuestro ilustre compatriota, no dudando que estas satisfacciones recibidas de fuera han de compensarle, en cierto modo, de las no pocas decepciones que en esta localidad le han valido su laboriosidad y patriotismo.»

Diferentes vegadas la Diputació havia amenassat ab l'embarch al nostre Ajuntament per deutes de contingent, però la cosa no passava d'aquí, donchs s'hi posaven *bonas personas* y tot quedava arreglat.

Però ara sembla que ha anat de serió, perquè, segons nos diuen, lo dijous se comunicá a l'Alcaaldia l'orde d'embarch.

Ja deyam d'ans endarrera que degut als entrebanchs que'ls que cobran posan sempre en tot quant tendeixi a normalisar y moralisar l'administració municipal, se trobaran algun dia ab que ni pera pagar als empleats hi haurá quartos. Poch nos pensavam que això succeís tan aviat.

La Diputació si que pot dir que ha proporcionat a l'Ajuntament un número ben sugestiú pel programa de las festas de Santa Tecla!

Totas las missas que de sis a onze del dimecres vinent, se celebrarán a la parroquia de Sant Francesch s'aplicarán en sufragi de l'ànima de D. Onofre Rossell (q. a. c. s.), pare de nostre company D. Antoni a qui y demés familia. renovém l'expressió de nostre sentiment.

En lo vinent número publicarem una extensa ressenya de la festa de l'Ateneu, que ha sigut pot dirse la mellor del programa d'enguany.

Lo dimars d'aquesta setmana volá al cel la tendre criatura Carmeta Bonet, preciosa nena de 18 mesos, filla del conegut comerciant de ferros de aquesta D. Joseph Bonet, deixant ab tan trist motiu ab lo més gran desconsol aquesta familia, tot justament quan sa anyorada filleta comensava a fer renaxer lo goig y l'alegría de sos pares y germans.

Rebi la familia Bonet-Amigó nostre pesam més sentit, desitjantli forta resignació cristiana pera sobreportar pèrdua tan preuada.

Ha obtingut en aquest Seminari la Llicenciatura en Cánons lo nostre amich lo jove Pbre. D. Joaquím Virgili y Cardona. De bon grat lo felicitem.

Pera concurrir a la festa del Pi de las Tres Brancas, ahir sortí en direcció a Berga'l representant de Lo Camp nostre estimat company N'Enrich Reyes.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camisería de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Cansat de probar específichs sense cap resultat, l'únic que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer CASALS.

Ibarra y C.ª de Sevilla

Línea regular de grans vapors
Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirá d'aquest port lo dia 29 de Septiembre lo vapor **Cabo S. Martín** son capitá D. Victoriano Beytia, admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.
Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Servizio Italo-Spagnuolo

Línea regular de grans y rápidos vapors entre l'Espanya, Fransa, Italia Portugal, Alger y Marroch

Sortidas fixas y semanales del port de Tarragona pera Nissa, San Remo, Porto Maurizio, Oneglia y Génova.

Sortidas quizenals y directas pera Marsella, Alger, Lisboa, Oporto, Setubal, Lagos, Fharo, Olhão, Portimao y Villarreal.
Survey directe sense trasbord pera Melilla, Tánger, Mogador, Mazagán, Casablanca y Saffi.

S'admet carga pera tots los ports del món, ab coneixement directe y trasbord a Génova o Lisboa.
S'admeten també passatgers de 1.ª y 3.ª classe.

Vapors de la Companyia:
Austria, Helvetia, Hispania y Alemania
Pera informes: **Sra. Vda. de Terré Astó**, Rebolledo, 17.

Salvador Martí Güell

VETERINARI
Rambla de Sant Carles, 24
Telèfon 148

Academia Duarte

FUNDADA EN 1897
TARRAGONA

Desitjosos d'evitar a las familias lo greu inconvenient d'enviar a sos fills a ciutats populosas, residencia dels centres universitaris, y animats pels brillants resultats que en nostra labor venim obtenint, havém organiat la Academia en forma convenient pera que nostres alumnes puguin donar validesa acadèmica, a sos estudis, segons los convinga, en las Universitats de Barcelona, Saragossa o Valencia.

En lo pròxim, com en los cursos anteriors, quedan establertes las ensenyansas de **tots los grupos de las Facultats de Dret y Filosofia y Lletres**.
Las classes comensarán lo dia 10 del pròxim mes d'Octubre.

S'admeten internes, mitj pensionistas y cxternes.
Pera informes al Director
D. Francisco Duarte
advocat, Beneficiat de la Metropolitana, Palma, 2, segon.

Colegi de Tarragona

Fundat a l'any 1873
Martí Ardenya, 6

DIRECTOR D. Joan Vendrell Huguet

L'edifici d'aquest colégi está instalat en un dels punts més higienichs d'aquesta ciutat, aixecat en lo centre de la població y apartat de tot bullici popular.

Las tres salas destinadas a la primera ensenyansa són suficientment grans pera'ls trenta alumnes que's destinan a cadascuna d'ellas, corresponent per alumne triple espay que'l reglamentari.

Té sala de dibuix que serveix aixís mateix pera taller de treballs manuals.

Compta ab un gimnasi, un teatre y un espayós pati pera esbarjo dels alumnes.

Material abundant y adequat als sistemes y métodos d'ensenyansa adoptats per l'establiment.

Los honoraris són:
Alumnes de grau elemental y de pàrvuls, 3 pessetas mensuals.
Id. de id. superior, 5 pessetas mensuals.
Pensionistas, mitj pensionistas y recomenats a preus convencionals.
Desde'l primer de Septiembre quedan obertas las classes.

ESTUDI de prácticas mercantils

baix la direcció de **D. Bartomeu Lartigau**
Interventor del Banc d'Espanya a l'aquesta plassa

Preparació completa pera l'ingrés en l'estament Establiment.

Classes especials pera l'ensenyansa de la teneudria de llibres, càlculs mercantils, correspondencia comercial, reforma de la lletra inglesa, rodona y grega.

R. St. Carles, 20, 2.ª, esquerra

Se contestan las consultas relativas a l'establiment de comptabilitats especials, balanços y liquidacions de comerciantes, societats, testamentarias, etc., etc.

Neurastenias

clorosis,

debilitat general,

anemia

se curan radicalment ab l'ús del
NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
 EN TOTES LAS FARMACIAS

TALLERS
 d'Arts Sumptuarias

DE
FÉLIX RIBAS

Carretera Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuarias. Projectes y presuposts detallats de las obras que ho requereixin.

Emulsió NADAL

Es la mellor y més agradable

Única que conté 80 per 100 d'oli de fetge de bacallá y glicerosfats y hipofosfats de cals y de sosa.

Aprobada y recomenada pels Colegjs de Metjes y Farmacèutichs de Barcelona, mitjant l'análisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtics de Farmacia de Marítim y Codina Lánglin, de Barcelona.

Es aliment concentrat, medicament tònic, estipulant del desenrotlló físich, creixensa d'ossos y surtida de las dents. Necessaria als nens, embrassadas, vells y personas débils; pera las enfermetats consuntivas, convalescencia, diabetis, tos, catarros, tisis, escrófulas, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la llet y la vitalitat.

DE VENDA

Farmacias y magatzems de drogas:

A Tarragona, Major, 14

Horas de classe.—PINTURA.—Classe para noys: De set a dos quarts de nou del mati.
 Classe para senyoretas.—De dos quarts de dues a las tres de la tarde.
 Dibuix.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.
 Para noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim ho, que resisteix tota proba al devall d'un canaló.

Además, també té uns vanos ab pintats tan rebóns, que ni Rafael ni Murillo los podrian fer melló, apropiat per regalos, causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totes menas que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

Centre de suscripcions SADURNI GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN, 39, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia a Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a totes las obras de **Literatura, Ciencia y Arts** de las principals casas editorials d'Espanya ja sia per quaderns semanal o a plassos mensuals.

SE SUSCRIU TAMBÉ A LA

Biblioteca popular de L'Avenç y a la Ilustració Catalana

Ilustración Artística,

La Moda Elegante ilustrada,

Album Salon,

Salon de la Moda

Ilustración Española y

La Última Moda.

Americana

y a tota classe de Ilustracions, Periódichs y Revistas francesas, inglesas y alemanas.

FILLS DE JOSEPH TEXIDOR

ARTICLES DE

Dibuix, pintura y fotografia

del carrer REGOMIR, 3, Barcelona

han trasladat son establiment al

carrer FONTANELLA, 10

(prop la plassa Catalunya) BARCELONA

LA BATERIA

DE

JOAN ESTIL-LES

Tarragona.—39, Rambla St. Joan, 39.—Tarragona

Se serveix cervesa MORITZ y refrescos espumosos. Gran existencia de vins y licors de totes classes, oli pur d'oliva.

Preus econòmics

Se serveix a domicili

GABINET Y CLÍNICA DENTAL

DE

A. PONS ICART

ST. AGUSTI, NÚM. 21. PIS SEGON, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.

Extracció de dents, caixals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totes classes.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Mendez Nuñez, 6

Tarragona, trimestre..... 1'50 ptas.

Fora..... 1'50 »

Extranger..... 2'00 »

Número d'avuy..... 0'10 »

¿ Anuncis a preus reduïts

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla, etc., grans lligams, etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.—Tarragona

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Mendez Nuñez, 16, 2.ª —TARRAGONA

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real, 6, cantonada Rebolledo, 20

En aquesta casa trobará l'industria, l'agricultura y las arts, un complet assortit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonar ab riquesa garantida y d'importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la mellor marca

TARRAGONA

Farmacia Plana

al costat de l'antiga

CASA FIGUERAS

Real, 6.—TARRAGONA

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extranjeras.

Ayguas minero-medicinals

TARRAGONA



Serveys de la Companyia Transatlántica

Línia de Cuba y Méxich.—Lo dia 17 de Septiembre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **E. M. Cristina**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacifich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Nova-York, Cuba y Méxich.—Lo dia 26 de Septiembre sortirà de Barcelona'l 28 de Málaga y'l 29 de Cádiz, lo vapor **Buenos Aires**, directament pera Nova-York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Septiembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Cataluña**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacifich, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto-Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinidad, Guanta y Camaná ab trasbord a Curaçao.

Línia de Filipinas.—Lo dia 10 de Septiembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas lo vapor **Alicante**, directament pera Génova, Port-Saïd, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Àfrica, de l'India, Iava, Sumatra, China, Japó y Austràlia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Octubre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **P. de Sarrástegui**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línia de Canarias.—Lo 25 de Septiembre sortirà de Barcelona, lo 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de la Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cádiz, Alacant y Valencia.

Línia de Fernando Póo.—Lo dia 25 de Septiembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Póo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y alues ports de la costa Occidental d'Àfrica y Golf de Guinea.

Línia de Tanager.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres. Sortidas de Tanager: dimars, dijous y dissabtes.

Pera més informes dirigir-se a son agent **D. EMILI BORRÁS**.

Aigua naf SERRA

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab llet tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botelles de 1/4 de litre al preu d'una pesseta. A l'engrós importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demandar AIGUA NAF SERRA

LO MELLOR RECONSTITUYENT ERA COMBATRE AB ÉXIT TOTES LAS MALTAS NERVIOSAS.

LECTICINA GIOI

DE VENDA

en totes las Farmacias y en casa son autor, Passeig del Gracia, 4, BARCELONA